

V. Създаване и публикуване на Интернет сайт

1. Интернет сайт със статично съдържание

Интернет и WWW

Безспорната популярност на Интернет се дължи на услугите, които предлага. WWW (World Wide Web) е една от тях. Тя дава възможност на милионите Интернет потребители да ползват **интернет сайтове** (уеб-сайтове). Интернет сайтовете представляват, всъщност, визуализации на файлове, чието разширение най-често е `htm` или `html` (от англ. Hyper Text Markup Language, Език за създаване на хипертекст). Т.е. това са файлове съдържащи програми, написани на езика HTML, откъдето произлиза и понятието **HTML-код**. Всеки уеб-сайт се състои от една или няколко, тематично свързани помежду си, **уеб-страници**. Съдържанието на уеб-страниците е най-разнообразно: текст, графика, анимация, връзки към други страници (в същия сайт или в други сайтове) и т.н.

Понятието, с което означаваме процеса на създаване на един сайт е **уеб-дизайн**. По своята същност дизайнът на един уеб-сайт най-силно се доближава до **архитектурното проектиране**. Както основната цел на архитектурата е да проектира сгради, изпълняващи определени функции (за живеене, за производство, за разполагане на офиси и т.н.), така и при уеб-дизайна, основната цел е да се проектира сайт, който да изпълнява свои специфични функции – да **информира**, да **рекламира**, да **продава**. С понятието уеб-дизайн често означаваме както процеса на създаване на сайта, така и крайния резултат (т.е. това което потребителят вижда на екрана, когато отвори сайта).

Сайтът трябва да има лесна и интуитивна **навигация** (така наричаме механизма, който всеки сайт предоставя и с който могат бързо и лесно да се намират необходимите ни страници). Отделните елементи на страницата трябва добре да се съчетават, да се допълват взаимно и т.н.

Уеб-сайтовете можем да разделим на два типа според динамиката на изменение на съдържанието им:

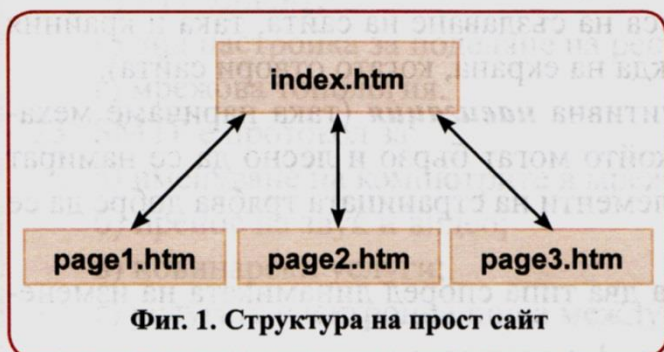
- **статични** – обикновено съдържат текст и графични изображения, които веднъж разположени в страниците на сайта, остават постоянни за дълъг период от време. Една евентуална промяна на съдържанието на статичен сайт е доста трудоемка и изисква време;

- **динамични** – важна характеристика на тези сайтове е, че информацията на страницата много често се променя – може да е различна всеки път, когато сайтът бъде отворен отново. Пример за динамични страници са сайтовете за електронна търговия, където при всяко отваряне можем да видим различни нови продукти, различни количества или промени на цените. Динамични страници са и познатите ни уеб-базирани e-mail клиенти, при всяко отваряне на които можем да видим писмата, пристигнали по електронната поща след предишното отваряне на страницата.

Фази в разработката на сайта. Проектиране

Както създаването на всеки компютърен обект, така и създаването на уеб-сайт непременно преминава през няколко основни фази – проектиране, изграждане, публикуване, популяризиране и поддържане на съдържанието. Като имаме предвид казаното по-горе, за да бъде успешен един сайт, при **проектирането** му трябва да се извършат следните дейности:

- избор на **насоченост** – да се изясни за кого е предназначен сайтът и така по-лесно да се определи съдържанието му и цялостния му вид. По един начин ще изглежда сайт, който представя голяма банка или голяма софтуерна фирма, а съвсем по друг начин – сайт за електронна търговия или личен сайт на известна личност;
- избор на **съдържание** – този избор е измежду най-важните при проектирането на сайта. Съдържанието до голяма степен ще определи структурата на сайта и как той ще бъде оформен графично. Изборът на насоченост и съдържание не са дейности от областта на ИТ и проектантът на сайта, обикновено, ги извършва в тясно сътрудничество с лицето или организацията, която ще предостави съответно съдържание;
- избор на **структурата** на сайта и планиране на **връзките** – когато е изяснено съдържанието на сайта, трябва да се определи от колко страници ще бъде съставен той и коя част от съдържанието в коя страница ще бъде поставена. След като се уточни съдържанието на страниците, трябва да се планират взаимните им връзки. Това означава за всяка страница да се реши към кои други страници е смислено да се поставят **препратки** (хипервръзки, hyperlinks) в нея и към кои елементи на страницата е най-добре да се прикрепят тези връзки;

Фиг. 1. Структура на прост сайт

Най-простата структурата на един сайт може да се представи като дърво (Фиг. 1), като на първото ниво на йерархията задължително се поставя само една страница (корен на дървото). Тя се нарича **начална страница** (англ. home page). Основната задача на началната страница е да „грабне“ посетителя, да го накара да се задържи в сайта, да му предостави максимално пълна информация,

за това какво може да намери в него. От началната страница хипервръзките водят към страниците от второ ниво, те от своя страна препращат потребителя още „по-дълбоко“ в сайта и т.н.

Изграждане на сайта

Подготовката на текстовия материал за една уеб-страница не се различава съществено от подготовката на текста за който да е друг компютърен документ. Текстът трябва да е кратък и ясен, да е информативен и да отговаря на целите на сайта. Дължината на текстовите редове не трябва да е голяма, за да може погледът спокойно да „следва“ реда.

Изборът на **шрифт за текста** е неизменна част от дизайнерското решение за общия вид на сайта (виж. Фиг. 2). Избраният шрифт може да придаде на сайта професионален изглед. Добре е да се използва един и същи шрифт, цвят и размер за всички заглавия, друг шрифт, цвят и размер за подзаглавията и т.н. Акцентите в текста е удачно да се формират с удебеляване на шрифта, тъй като удебелените шрифтове се възприемат по-добре от окото, отколкото наклонените или подчертаните.

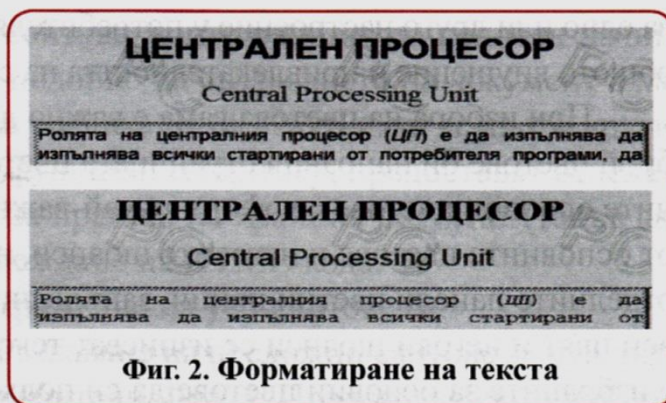
Много важно за доброто възприемане на текста е изборът на **фон на страницата**. Най-подходящ фон за страниците би бил белият, тъй като на бял фон текстът се чете най-лесно. Както вече знаем, обаче, възпроизвеждането на бял цвят на екрана на монитора се постига чрез задаване на максималната интензивност на всеки от базовите три цвята в системата RGB, а това бързо износва екрана. Затова, за фон може да се избере някой светъл цвят, който да контрастира с цвета на текста. Така съдържанието ще е лесно четимо.

Употребата на **графични обекти** в сайтовете днес е повече от задължителна. С графични обекти се илюстрира текстът и се привлича вниманието на потребителя върху най-важните от съдържателна гледна точка места в сайта. С рекламните графични материали (банери) на различни фирми и организации, както статични, така и динамични, могат да се привлекат необходимите за поддръжката на сайта финансови средства. С графичните обекти също не трябва да се прекалява – нито с броя на изображенията, нито с обема им.

В един сайт могат да се вграждат различни типове графични обекти, но практиката е ограничила възможностите до трите графични файлови формата, които вече познаваме от предишни години – GIF, JPG/JPEG и PNG, като най-често използваната резолюция за включването в сайтове графични изображения е 72 dpi или 96 dpi. Нека си припомним някои от характеристиките на тези графични файлови формати.

Файловият формат PNG (Portable Network Graphics) е създаден, както показва и името му – Преносима Графика за използване в Мрежата – за да замени постепенно двата най-популярни графични формата GIF и JPG/JPEG при създаване на веб-страници. Форматът PNG е усъвършенствана разновидност на формата GIF. Използва 48 бита за представяне на цветовете (нито един друг формат няма такава възможност) и мощна компресия, без загуба на качеството. Този файлов формат е най-подходящ за включване в сайта на графики с много високо качество – снимки на планети, космически обекти и др., а така също и за изображения върху бутони.

Много важно за оформянето на всеки компютърен документ е **изборът на цвetoва гама**. Вече имахме възможност да дискутираме този проблем в предишни уроци. Изборът на основните цветове е съществена част от графичния дизайн на сайта, създа-

ва едно или друго настроение у потребителя и носи определена информация. Влияе на общото внушение и привлекателността на сайта и е решаващ за крайния му успех.

При избора на цветова гама е важно да се изберат 1-2 основни цвята – големият брой цветове би направил страницата цветово „претрупана“ и неестетична. С избраните основни цветове се оформят най-важните елементи във всяка страница – с един от основните цветове и неговите нюанси, например, се оформят фонът, разделящите отделните панели цветни ивици, запълващите цветни фигури и т.н., а с другия основен цвят и негови нюанси се изписват текстовете. При това положение много важно е избраните за основни цветове да си подхождат – опитайте, например да поставите зелени букви на лилав фон, за да добиете представа за неподходящи си цветове.

Задължителен елемент за всеки сайт е *навигацията*. Тя се осъществява с помощта на предвидените по време на планирането на сайта хипервръзки между отделните страници. Подредством навигацията потребителят лесно се премества от една страница към друга страница – тематично или логически свързана с първата. С помощта на навигацията е възможно във всеки един момент да се покаже на потребителя „къде се намира“, за да реши той дали да продължи напред или да се върне назад във вече посетени страници. Навигацията трябва да направи сайта достъпен и лесен за ползване от посетителя. Затова при избора на имена на отделните страници, които ще бъдат съществен елемент от навигацията, е желателно да се използват ясни и подсещащи думи, без съкращения.

Публикуване, популяризиране и поддръжка на сайта

След създаването на сайта, той трябва да бъде *публикуван*, за да стане достъпен за всички бъдещи посетители. Необходимо е да се организира неговото „*хостване*“ (англ. host, домакин) – т.е. инсталирането му на компютър, който да е непрекъснато включен, свързан в Интернет и на който се изпълнява уеб-сървър. Такъв компютър, на който се изпълняват сървърни програми, често също е наричан сървър. Така всеки Интернет потребител, по всяко време, може да получи достъп до сайта.

Публикуването на един сайт все още не означава, че той автоматично ще привлече вниманието на публиката и ще има голям брой посетители. За да бъде лесно намиран сайтът (по характерни ключови думи, срещащи се на страниците му) е необходимо той да бъде регистриран в колкото може повече специализирани сайтове за търсене (търсачки, search engine).

Последната фаза от „живота“ на един сайт – поддръжката – е най-продължителната. На този етап трябва периодично да се променя съдържанието, да се поправят допуснати в публикуваната информация грешки и неточности, да се актуализира определена част от информацията или да се добавя нова. Препоръчително е тази дейност да се възложи на човек, запознат със структурата на сайта.

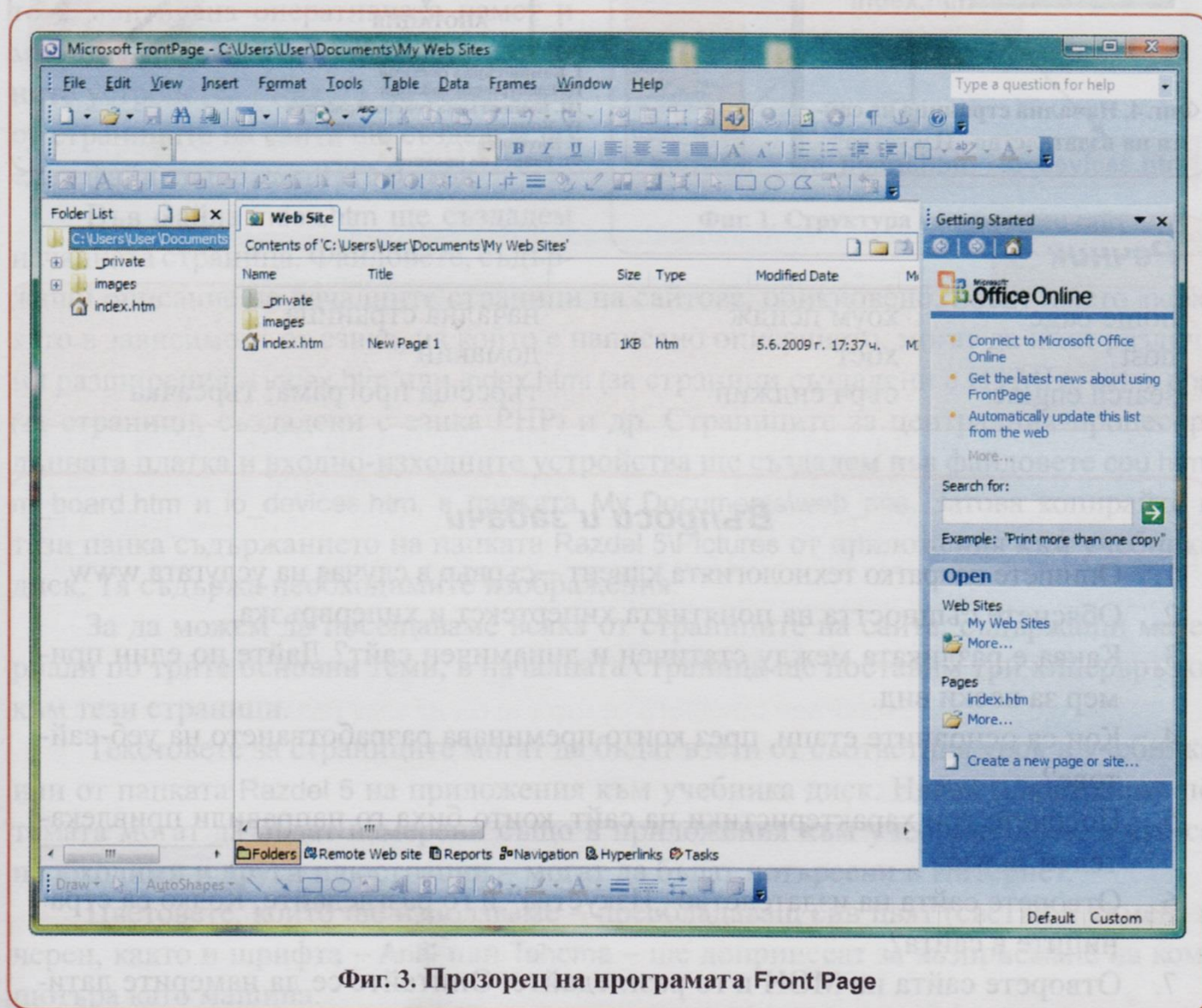
Програми за създаване на интернет страници

Създаването на Интернет страница можем да направим и с познати ни вече програми – програмата MS Word, например, е в състояние да направи от всеки текстов документ уеб-страница. Съществуват и специализирани програми, предназ-

начени специално за изграждане на уеб-сайтове, които работят по подобен начин. Създаването на сайт с такава програма е подобно на създаването на документ в MS Word, например. Тези програми, обаче, за разлика от MS Word имат и много други, специфични за изграждането на сайтове функции. Например, предоставят отделни прозорци за редактиране на страницата, за преглед на крайния резултат (такъв какъвто ще се вижда в Интернет) и за разглеждане на HTML-кода.

Две от популярните програми за изграждане на уеб-сайтове са:

- MS FrontPage – предназначена за създаване на несложни сайтове за нуждите на малки фирми или на обикновени потребители *Фиг. 3*. Предоставя само най-необходимите инструменти за създаване на уеб-страници и свързването им в сайт. Част е от пакета MS Office на Microsoft. В новите версии на Windows програмата е заменена с нови и по-мощни програми;

Фиг. 3. Прозорец на програмата Front Page

- Dreamweaver – създадена е от фирмата Adobe и предлага инструменти и възможности, предназначени за опитни дизайнери на сайтове. За да използвате тази програма, трябва да я купите.

Примери на итернет сайтове

На Фиг. 4 е показана част от началната страница на сайта на издателство „Изкуства“. Адресът на сайта е www.izkustva.net. Адресът на сайта на Министерството на образованието и науката на Република България е www.minedu.government.bg

Речник

home page	хоум пейдж	начална страница
host	хост	домакин
search engine	сърч енджин	търсеща програма; търсачка

Въпроси и задачи

1. Опишете накратко технологията клиент – сървър в случая на услугата www.izkustva.net.
2. Обяснете същността на понятията хипертекст и хипервръзка.
3. Каква е разликата между статичен и динамичен сайт? Дайте по един пример за всеки вид.
4. Кой са основните етапи, през които преминава разработването на уеб-сайтове?
5. Посочете три характеристики на сайт, които биха го направили привлекателен за вас.
6. Отворете сайта на издателство „Изкуства“ и го разгледайте. Колко са страниците в сайта?
7. Отворете сайта на МОН и го разгледайте. Опитайте се да намерите датите за провеждане на Националната олимпиада по Информационни технологии за текущата година.